

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē sundarakāṇḍē

॥ dvipañcāśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dvipañcāśaḥ sargaḥ ॥

dūtavadhānaucityaṃ pratipādyā vibhīṣaṇēna tasya kṛtē
daṇḍāntaravidhānāya rāvaṇaṃ prati prārthanaṃ rāvaṇēna
tadanurōdhasya svīkaraṇaṃ ca

sa tasya vacanaṃ śrutvā
vānarasya mahātmanaḥ |
ājñāpayad vadhaṃ tasya
rāvaṇaḥ krōdhamūrcchitaḥ ॥ 5.52.1 ॥

vadhē tasya samājñaptē
rāvaṇēna durātmanā |
nivēditavatō dautyam
nānumēnē vibhīṣaṇaḥ ॥ 5.52.2 ॥

taṃ rakṣō'dhipatiṃ kruddhaṃ
tacca kāryamupasthitam |
viditvā cintayāmāsa
kāryaṃ kāryavidhau sthitaḥ ॥ 5.52.3 ॥

niścītārthastataḥ sāmṇā
pūjyaṃ śatrujidadagrajam |
uvāca hitamatyartham
vākyam vākyaviśāradaḥ ॥ 5.52.4 ॥

kṣamasva rōṣaṁ tyaja rākṣasēndra
 prasīda mē vākyamidam śṛṇuṣva |
 vadhaṁ na kurvanti parāvarajñā
 dūtasya santō vasudhādhipeṇdrāḥ || 5.52.5 ||

rājan dharmaviruddhaṁ ca
 lōkavṛttēśca garhitam |
 tava cāsadṛśaṁ vīra
 kapērasya pramāpaṇam || 5.52.6 ||

dharmajñāśca kṛtajñāśca
 rājadharmaviśāradaḥ |
 parāvarajñō bhūtānāṁ
 tvamēva paramārthavit || 5.52.7 ||

gr̥hyantē yadi rōṣēṇa
 tvādṛśō'pi vicakṣaṇāḥ |
 tataḥ śāstravipaścittvaṁ
 śrama ēva hi kēvalam || 5.52.8 ||

tasmāt prasīda śatrughna
 rākṣasēndra durāsada |
 yuktāyuktaṁ viniścitya
 dūtadaṇḍō vidhīyatām || 5.52.9 ||

vibhīṣaṇavacaḥ śrutvā
 rāvaṇō rākṣasēśvaraḥ |
 kōpēna mahatā'viṣṭō
 vākyamuttaramabravīt || 5.52.10 ||

na pāpānāṃ vadhē pāpaṃ
 vidyatē śatrusūdana |
 tasmādimam vadhiṣyāmi
 vānaram pāpakāriṇam || 5.52.11 ||

adharmamūlaṃ bahudōṣayukta -
 manāryajuṣṭaṃ vacanaṃ niśamya |
 uvāca vākyam paramārthatattvaṃ
 vibhīṣaṇō buddhimatām variṣṭhaḥ || 5.52.12 ||

prasīda laṅkēśvara rākṣasēndra
 dharmārthatattvaṃ vacanaṃ śṛṇuṣva |
 dūtā na vadhyāḥ samayēṣu rājan
 sarvēṣu sarvatra vadanti santaḥ || 5.52.13 ||

asaṃśayaṃ śatrurayaṃ pravṛddhaḥ
 kṛtaṃ hyanēnāpriyamapramēyam |
 na dūtavadhyām pravadanti santō
 dūtasya drṣṭā bahavō hi daṇḍāḥ || 5.52.14 ||

vairūpyamaṅgēṣu kaśābhighātō
 maunḍyam tathā lakṣaṇasannipātaḥ |
 ētān hi dūtē pravadanti daṇḍān
 vadhastu dūtasya na naḥ śrutō'sti || 5.52.15 ||

kathaṃ ca dharmārthavinītabuddhiḥ
 parāvarapratyayaniścitārthaḥ |
 bhavadvidhaḥ kōpavaśē hi tiṣṭhēt
 kōpaṃ na gacchanti hi sattvavantaḥ || 5.52.16 ||

na dharmavādē na ca lōkavṛttē
 na śāstrabuddhigrahaṇēṣu vāpi |
 vidyēta kaścittava vīra tulya -
 stvaṃ hyuttamaḥ sarvasurāsuraṇām || 5.52.17 ||

parākramōtsāhamanasvinām ca
 surāsuraṇāmapi durjayēna |
 tvayāpramēyēṇa surēndrasaṅghā
 jitāśca yuddhēṣvasakṛnnarēndrāḥ || 5.52.18 ||

itthaṃvidhasyāmaradaityaśatrōḥ
 śūrasya vīrasya tavājitasya |
 kurvanti vīrā manasāpyalīkaṃ
 prāṇairvimuktā na tu bhōḥ purā tē || 5.52.19 ||

na cāpyasya kapērghātē
 kañcit paśyāmyahaṃ guṇam |
 tēṣvayaṃ pātyatāṃ daṇḍō
 yairayaṃ prēṣitaḥ kapiḥ || 5.52.20 ||

sādhurvā yadi vāsādhuh
 parairēṣa samarpitaḥ |
 bruvan parārthaṃ paravān
 na dūtō vadhamarhati || 5.52.21 ||

api cāsmiṃ hatē nānyaṃ
 rājan paśyāmi khēcaram |
 iha yaḥ punarāgacchēt
 paraṃ pāraṃ mahōdadhēḥ || 5.52.22 ||

tasmānnāsyā vadhē yatnaḥ kāryaḥ parapurañjaya |
bhavān sēndrēṣu dēvēṣu yatnamāsthātumarhati || 5.52.23 ||

asmin vinaṣṭē nahi bhūtamanyaṁ
paśyāmi yastau nararājaputrau |
yuddhāya yuddhapriya durvinītā -
vudyōjayēd vai bhavatā viruddhau || 5.52.24 ||

parākramōtsāhamanasvināṁ ca
surāsurāṇāmapī durjayēna |
tvayā manōnandana nairṛtānāṁ
yuddhāya nirnāśayituṁ na yuktam || 5.52.25 ||

hitāśca sūrāśca samāhitāśca
kulēṣu jātāśca mahāguṇēṣu |
manasvinaḥ śastrabhṛtāṁ variṣṭhāḥ
kōpaprāśastāḥ subhṛtāśca yōdhāḥ || 5.52.26 ||

tadēkadēśēna balasya tāvat
kēcit tavādēśakṛtō'dya yāntu |
tau rājaputrāvupagṛhya mūḍhau
parēṣu tē bhāvayituṁ prabhāvam || 5.52.27 ||

niśācarāṇāmadhipō'nujasya
vibhīṣaṇasyōttamavākyamiṣṭam |
jagrāha buddhyā suralōkaśatru -
rmahābalō rākṣasarājamukhyaḥ || 5.52.28 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
sundarakāṇḍē dvipaṅcāśaḥ sargaḥ ||